

НАУКОВИЙ ВІСНИК Полтавського університету економіки і торгівлі

(Полтавський університет економіки і торгівлі є правонаступником Полтавського університету споживчої кооперації України від 29 березня 2010 року згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 253)

Лютий 2013 р., № 2 (58)

СЕРІЯ «ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ»

Затверджено постановою Президії ВАК України від 10 лютого 2010 року № 1-05/1 «Науковий вісник ПУСКУ» включено до «Переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук» (Бюлетень ВАК № 3 від 2010 р.).

«Науковий вісник ПУЕТ» видається з березня 2000 р.

Свідцтво про державну реєстрацію серії «Економічні науки» КВ № 17165-5935 ПР видане 12.10.2010 р. Міністерством юстиції України.

Головний редактор **Нестуля О. О.**,
доктор історичних наук, професор, ректор Полтавського
університету економіки і торгівлі.

Заступники головного редактора:

Рогоза М. С., доктор економічних наук, професор,
перший проректор;

Карпенко О. В., кандидат економічних наук, доцент, проректор
з наукової роботи та міжнародних зв'язків.

Відповідальний секретар **Шимановська-Діаніч Л. М.**,
кандидат технічних наук, доцент.

Редакційна колегія серії «Економічні науки»:

Ніколенко С. С., доктор економічних наук, професор
(відповідальний редактор серії «Економічні науки»);
Березін О. В., доктор економічних наук, професор;
Брітченко І. Г., доктор економічних наук, професор;
Балабан П. Ю., кандидат економічних наук, доцент;
Виноградова О. В., доктор економічних наук, професор ДонДУЕТ;
Гончаренко В. В., доктор економічних наук, професор;
Дубішев В. П., доктор економічних наук, професор ПНТУ;
Ємець О. О., доктор фізико-математичних наук, професор;
Кузняк Б. Я., доктор економічних наук, професор ПДПУ;
Лебедєва С. М., доктор економічних наук, професор ЗО «БТЕУСК»,
Республіка Білорусь;
Макарова М. В., доктор економічних наук, професор;
Отенко І. П., доктор економічних наук, професор ХНЕУ;
Пантелеймоненко А. В., доктор економічних наук, професор;
Перебийніс В. І., доктор економічних наук, професор;
Хміль Ф. І., доктор економічних наук, професор ЛКА;
Рогоза М. С., доктор економічних наук, професор;
Чернявська О. В., доктор економічних наук, професор;
Шевченко А. Ф., доктор економічних наук, професор;
Шкурулій О. В., доктор економічних наук, професор.

© Назва, концепція, зміст і дизайн «Наукового вісника ПУЕТ»
є інтелектуальною власністю Полтавського університету економіки і
торгівлі і охороняються Законом «Про авторські та суміжні права».
Матеріали друкуються мовою оригіналу. При передруковуванні
посилання на «Науковий вісник ПУЕТ» обов'язкове.

Випусковий редактор **М. П. Гречук.**

Літредактор **Л. Г. Карасевич.**

Верстка **О. С. Корніліч.**

Дизайн обкладинки **С. А. Деркач.**

Номер затверджено на засіданні вченої ради Полтавського університету
економіки і торгівлі, протокол № 1 від 29 січня 2013 р.

Адреса редакції журналу: 36014, м. Полтава, вул. Коваля, 3, каб. 438.
Тел. (0532) 563703, факс: (0532) 500222.

Здано до набору 15.02.2013 р. Підписано до друку 20.02.2013 р.
Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. – 46,6. Наклад: 300 екз. Зам. № 320.

Видавець і виготовлювач Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»,
кімн. 115, вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36014; (0532) 50-24-81.

Свідцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовників і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3827 від 08.07.2010 р.

За точність цифр, географічних назв, власних імен, бібліографії, цитат та іншої
інформації відповідає автор. Редакція не завжди поділяє погляди авторів.

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
м. Полтава

Науковий Вісник

ЗМІСТ

Вимоги до авторських рукописів 12

І. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Кендюхов О. В.

Система державної підтримки малого та
середнього підприємництва в Україні..... 13

Макара О. В.

Механізм грошово-кредитного
регулювання економіки 19

Єгоричева С. Б., Кучерова М. В.

Еволюційний розвиток теоретичних
уявлень про сутність банківського
маркетингу 26

Захарова О. В.

Глобалізаційні тренди розвитку
сучасного світового господарства 31

Пігуль Н. Г.

Сутність і значення соціальної
інфраструктури..... 37

Алхасов С. Я. оглу.

Про сутність терміна «кооперативний
сектор економіки» та особливості його
функціонування в Україні
та Азербайджані 42

Євтушенко Г. В., Лазаренко В. Є.

Класифікація маркетингових
інтелектуальних активів
національного господарства..... 50

Ковтун Н. В., Марченко І. С.

Особливості аналізу безробіття за
результатами вибірових обстежень 56

Момот А. М.

Пути оптимизации уровня ликвидности
банка на современном этапе 344

IV. БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ И АУДИТ

Верига Ю. А., Шульга Н. В.

Организация бухгалтерского учета
собственного капитала банка 349

Карпенко Д. В.

Методический инструментарий
управленческого учета доходов
предприятий ресторанного бизнеса 357

V. ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Перебийнос В. И., Малыш М. Н.,

Гаврыш В. И., Перебийнос Ю. В.

Маркетинговые исследования
спроса на образовательные услуги
с помощью метода ABC 363

Евич Ю. Ю.

Иностранные вузы
на образовательном
рынке МВА Украины 369

IV. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

УДК 657.411.8:336.71

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

Ю. А. ВЕРИГА, кандидат економічних наук
(ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»);

Н. В. ШУЛЬГА, кандидат економічних наук
(Приватний ВНЗ «Херсонський економіко-правовий інститут»)

Анотація. Проведено дослідження організаційних засад бухгалтерського обліку власного капіталу банку відповідно до вимог чинних нормативних актів із бухгалтерського обліку та банківської діяльності в Україні. Доведено, що організація бухгалтерського обліку власного капіталу банку залежить від низки факторів. Визначено тезаурус щодо власного капіталу банків, систему синтетичних рахунків бухгалтерського обліку власного капіталу банку та послідовність облікових процедур.

Ключові слова: організація, бухгалтерський облік, власний капітал банку, чинники впливу, система рахунків, облікові процедури.

Власний капітал становить незначну частку у загальному обсязі капіталу банку, проте дотримання порядку формування та подальший контроль його розміру є необхідною умовою стабільної діяльності банку та виконання вимог Національного банку України (НБУ). Показник балансового власного капіталу та його окремих складових (статутного капіталу, нерозподіленого прибутку, емісійного доходу та ін.) лежить в основі розрахунку нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу банку і низки економічних нормативів, дотримання яких підлягає жорсткому контролю з боку НБУ. Чинними законодавчими нормами передбачено, що банк, який протягом звітного місяця допустив зменшення розміру регулятивного капіталу та/або нормативів капіталу банку до певної встановленої межі, може бути

віднесений НБУ до категорії проблемних або навіть неплатоспроможних. Тому одна з найсерйозніших проблем, що постають перед керівництвом банку, полягає у залученні та підтримці достатнього обсягу регулятивного капіталу, а також запобіганні неправильному розподілу ресурсів і втраті капіталу через ризики, що притаманні банківській діяльності. У процесі розв'язання цієї проблеми неможливо обійтися без своєчасної і повної інформації про власний капітал і його компоненти, сформованої системою бухгалтерського обліку банку, що надає об'єктивну базу для розрахунку зазначених нормативів.

Вагомий внесок у вивчення проблеми обліку власного капіталу банку зробили такі зарубіжні учені, як: Н. В. Дімітренко, Т. І. Капаєва, О. В. Курнікіна, Т. М. Нестерова, Н. Е. Соко-

лінська, А. В. Тютюнник, а також вітчизняні науковці-економісти – А. М. Герасимовича, Л. М. Кіндрацької, О. Г. Кореневої, Н. Б. Литвин, Н. Г. Маслак, Н. Г. Слав'янської та ін. Однак недостатньо глибоко висвітлені у науковій літературі питання організаційно-методичних аспектів обліку власного капіталу банку. Вважаємо, що дослідження цього питання є актуальним і важливим як із теоретичного, так і практичного погляду, до того ж, ураховуючи останні зміни у нормативно-правовому забезпеченні бухгалтерського обліку банків, а також з огляду на підвищені ризики банківської діяльності, пов'язані із загальною політичною та економічною кризою в Україні.

В основі організації бухгалтерського обліку власного капіталу та його відображення у фінансовій звітності банку лежать вимоги чинних нормативних актів, що регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності комерційних банків України, а також порядок здійснення банківської діяльності. До таких нормативних актів насамперед зараховують: Закони України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV, «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами) (Закон про банки), «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI (зі змінами); Постанови Правління НБУ: «Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України» від 30.12.1998

№ 566 (зі змінами); «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України» від 17.06.2004 № 280; «Про затвердження Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України» від 17.06.2004 № 280; «Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» від 24.10.2011 № 373 (Інструкція № 373); «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28.08.2001 № 368 (Інструкція № 368); наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73; рішення Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку (НКЦПФР) «Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу публічного або приватного акціонерного товариства» від 14.05.2013 № 822.

З метою бухгалтерського обліку та розкриття у фінансовій звітності власного капіталу банків слід оперувати низкою термінів, визначених у чинних нормативних актах України (табл. 1).

Власний капітал банку складається з таких видів: статутний капітал; емісійні різниці; загальні резерви та інші фонди; результати минулих років; результати переоцінки.

Початково власний капітал банку формується тільки зі статутного капіталу – від ви-

Таблиця 1

Основні терміни, що стосуються капіталу банку, визначені у чинних нормативних актах України (складено за [1–4])

Термін	Стаття, пункт нормативного акта	Значення, у якому вживається термін
Власний капітал ¹	П. 3 НП(С)БО 1	Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань
Капітал банку	Ст. 2 Закону про банки	Власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань
Капітал статутний	Ст. 2 Закону про банки	Сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій паїв банку в розмірі, визначеному статутом
Капітал приписний	Ст. 2 Закону про банки	Сума грошових коштів у вільно конвертованій валюті, надана іноземним банком філії для її акредитації
Капітал регулятивний	Ст. 2 Закону про банки, п. 1.2 Інструкція № 368	Сукупність основного (1-го рівня) та додаткового (2-го рівня) капіталів

Термін	Стаття, пункт нормативного акта	Значення, у якому вживається термін
Основний капітал	Ст. 30 Закону про банки, п. 1.3 Інструкція № 368	Включає статутний капітал і розкриті резерви, які створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку, надбавок до курсу акцій і додаткових внесків акціонерів у статутний капітал, зарплатний фонд покриття ризиків, що створюється під невизначений ризик при проведенні банківських операцій, за винятком збитків за поточний рік і нематеріальних активів
Додатковий капітал	Ст. 30 Закону про банки, п. 1.4 Інструкція № 368	Включає нерозкриті резерви, резерви переоцінки (основних засобів та цінних паперів), тібридні (борг/капітал) капіталні інструменти, субординований борг
Розкриті резерви	Ст. 2 Закону про банки, пп. «г» п. 1.3 Інструкція № 368	Резерви і фонди, створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку та оприлюднені у фінансовій звітності банку
Субординований борг	Ст. 30 Закону про банки, п. 1.5 Інструкція № 368	Звичайні незабезпечені банком боргові капіталні інструменти, які за умовою договору не можуть бути заборані з банку раніше 5 років, а у випадку банкрутства чи ліквідації повертаються інвестору після погашення претензій усіх інших кредиторів

1. У п. 2 ст. 14 Закону про акціонерні товариства власний капітал також визначено як вартість чистих активів, що являє собою різницю між сукупною вартістю активів товариства та вартістю його зобов'язань перед іншими особами. Фактично йдеться про визначення власного капіталу в облікових цілях.

пуску та розміщення акцій або внесення пай (у разі створення кооперативного банку). Від продажу акцій за ціною вищою, ніж номінальна вартість, банк одержує емісійний дохід. Подальше зростання власного капіталу відбувається за рахунок одержаних прибутків і деяких інших коштів (проведених дооцінок) і через податкову емісію акцій. Отже, у складі власного капіталу банку співведливо виокремити: внесений капітал – статутний капітал (за номіналом) й емісійні різниці; зароблений капітал – загальні резерви, інші фонди та резерв.

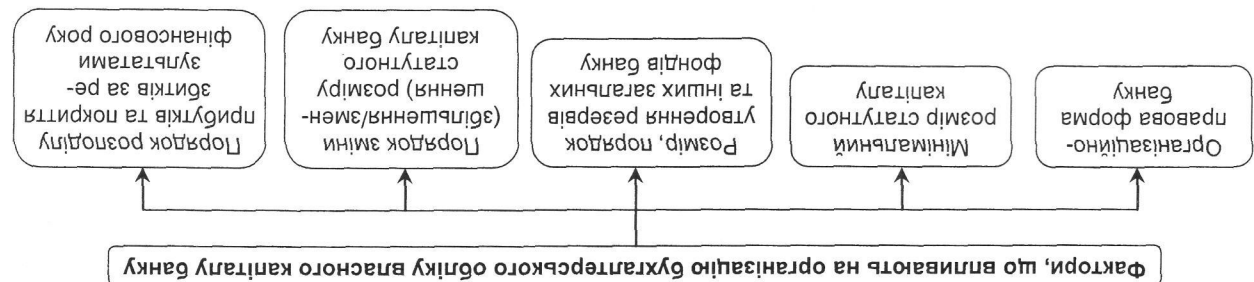

Рис. 1. Фактори впливу на організацію бухгалтерського обліку власного капіталу банку (складено авторами)

Організаційно-правова форма банку. У разі створення банку як публічного акціонерного товариства, його статутний капітал поділяється на акції і являє собою суму номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства. Отже, банк розміщує акції за ціною вищою, ніж номінальна за номінальну, забороняється. Якщо ж вартість. Розміщення акцій за вартістю, що так і аналітичний) ведеться за номінальною бухгалтерський облік акцій (як синтетичний, банк розміщує акції за ціною вищою, ніж номінальна за номінальну, забороняється. Якщо ж вартість. Розміщення акцій за вартістю, що так і аналітичний) ведеться за номінальною бухгалтерський облік акцій (як синтетичний,

мінальна, формується емісійний дохід, який обліковується окремо від статутного капіталу на відповідному пасивному балансовому рахунку.

У разі створення кооперативного банку, його статутний капітал поділяється на паї і являє собою суму номінальної вартості паїв.

Вимоги до мінімального розміру статутного капіталу банку. Рівень мінімального розміру статутного капіталу банку на момент державної реєстрації як публічного акціонерного товариства, так і кооперативного, а також мінімальний розмір приписного капіталу філій іноземних банків на території України на момент їх акредитації, встановлюється Законом про банки і на поточний момент становить 120 млн грн.

Розмір і порядок утворення резервів та інших загальних фондів банку. Банки зобов'язані формувати резервний фонд на покриття непередбачених збитків за всіма статтями активів і позабалансових зобов'язаннях. Резервні фонди банку утворюються за рахунок прибутку. Розмір відрахувань до резервного фонду має бути не менше 5 % прибутку банку до досягнення ними 25 % розміру регулятивного капіталу банку (українська методика визначення регулятивного капіталу банку і розрахунку його достатності визначена Законом про банки й Інструкцією № 368).

У разі досягнення встановленої величини резервного фонду відрахування до нього припиняються, у разі використання коштів резервного фонду відрахування від прибутку на його поповнення поновлюються.

Коли діяльність банку може створювати загрозу інтересам його вкладників та інших кредиторів банку, НБУ має право вимагати від банку збільшення розміру резервного фонду та щорічних відрахувань до нього. Якщо внаслідок діяльності банку розмір регулятивного капіталу зменшився до суми, що є меншою, ніж розмір статутного капіталу, то щорічні відрахування до резервного фонду мають становити 10 % чистого прибутку банку до досягнення ними розміру 35 % статутного капіталу банку.

Резервний фонд банку може бути використаний тільки на покриття збитків банку за ре-

зультатами звітного року згідно з рішенням спостережної ради банку та в порядку, що встановлений загальними зборами його учасників.

Порядок утворення і використання коштів інших загальних фондів і резервів, а отже, і їх обліку встановлюється Статутом банку та Положенням про облікову політику банку.

Порядок зміни (збільшення/зменшення) розміру статутного капіталу банку. Збільшення/зменшення розміру статутного капіталу відбувається лише за рішенням загальних зборів акціонерів (учасників) з обов'язковою подальшою реєстрацією змін у НБУ і НКЦПФР і тільки після повної сплати попередньо оголошеного розміру статутного капіталу, а також після реєстрації у НКЦПФР звітів про результати розміщення всіх попередніх випусків акцій.

Збільшення статутного капіталу акціонерного банку у разі наявності викуплених банком акцій не допускається. Джерелами збільшення статутного капіталу акціонерного банку є додаткові внески, прибуток або його частина.

Серед способів збільшення статутного капіталу акціонерного банку такі: підвищення номінальної вартості акцій (у випадку спрямування до статутного капіталу прибутку (його частини) або розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості (у разі залучення додаткових внесків акціонерів).

Акціонерний банк може зменшити статутний капітал, використовуючи такі шляхи зменшення номінальної вартості акцій або анулювання раніше викуплених банком акцій і зменшення їх загальної кількості, якщо це передбачено статутом товариства. Номінальна вартість акції після завершення процедури зменшення статутного капіталу повинна мати ціле значення з урахуванням вимоги щодо мінімальної номінальної вартості акції. Водночас, банкам не дозволяється придбання власних акцій, якщо це може призвести до падіння регулятивного капіталу, що нижче за мінімальний рівень.

Нагадаймо, що банк не має права без згоди НБУ зменшувати розмір регулятивного капіталу нижче мінімально встановленого рівня, яким є мінімальний розмір статутного капіта-

лу (крім новостворених банків протягом одного року з дня отримання ними банківської ліцензії).

Порядок розподілу прибутків і покриття збитків за результатами фінансового року. Прибуток (збиток) банку формується наростаючим підсумком протягом поточного календарного фінансового року. У кінці року прибуток може бути розподілений (у повному обсязі або частково), а збиток покритий за рахунок різних джерел.

За рішенням загальних зборів учасників прибуток за результатами фінансового року може бути спрямовано на збільшення статутного капіталу, резервного капіталу та формування інших фондів. За рахунок прибутку звітного року, що залишається в розпорядженні акціонерного банку, також може бути здійснено виплату дивідендів у порядку, передбаченому Статутом банку. Дивіденди за привілейованими акціями кожного класу (можуть бути емітовані під час наступних емісій банку; під час першої емісії дозволено випуск тільки звичайних акцій) виплачуються у будь-якому випадку, незалежно від того, що отримав банк за підсумками календарного року – прибуток або збиток. Розмір дивідендів за привілейованими акціями встановлюється у Статуті банку. Якщо одержано збиток, на виплату дивідендів за привілейованими акціями використовуються кошти резервного фонду.

Прибутки або збитки кооперативного банку за результатами фінансового року розподіляються між учасниками пропорційно розміру їх паю. Зауважимо, що банку забороняється виплачувати дивіденди чи розподіляти капітал банку в будь-якій формі, якщо така виплата чи розподіл призведе до порушення нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу.

За Планом рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкцією про його застосування бухгалтерський облік власного капіталу банку ведеться на рахунках класу 5 «Капітал банку». Рахунки цього класу кореспондують із дебіторами, кредиторами та рахунками готівкових коштів у разі сплати дивідендів, викупу акцій (часток, паїв) в акціонерів (учасників) банку, збільшення капіталу

банку шляхом переоцінки активів, з рахунків класів 6 «Доходи» та 7 «Витрати» під час формування фінансового результату діяльності банку за звітний рік. В іншому випадку рахунки класу 5 кореспондують між собою (у разі створення резервів або фондів за рахунок прибутку звітного року, у разі покриття збитку звітного року за рахунок створених резервів тощо).

Облік власного капіталу ведеться у розрізі трьох розділів і семи груп синтетичних (балансових) рахунків класу 5 «Капітал банку» (рис. 2).

Операції за рахунками груп 500 «Статутний капітал банку», 501 «Емісійні різниці», 502 «Загальні резерви та фонди банку» відбуваються лише на балансі головного банку (юридичної особи).

Призначення і загальну характеристику рахунків бухгалтерського обліку власного капіталу банку розкрито у табл. 2.

Внески до статутного капіталу можуть здійснюватися в гривні та в іноземній валюті, яка перераховується в гривні за курсом НБУ на дату внеску, і надалі коригування його зміни (визначення курсових різниць за внесками) не проводиться. Облік статутного капіталу ведеться у розрізі капіталу, сформованого за рахунок звичайних і привілейованих акцій, і в розрізі власників цих акцій.

Для досягнення мети бухгалтерського обліку власного капіталу банку передбачають окремі положення облікової політики (зокрема, порядок створення, використання й обліку загальних резервів та інших фондів банку), складають первинні документи, які фіксують факти здійснення операцій із власним капіталом, ведуть реєстри синтетичного й аналітичного обліку капіталу та його компонентів; у щоденному оборотно-сальдовому балансі відображають обороти за дебетом і кредитом за день, вихідні залишки за кожним рахунком четвертого порядку класу 5 «Капітал банку» з проміжним підсумком за балансовими рахунками третього та другого порядків; перед складанням річного звіту проводять обов'язкову інвентаризацію резервів і фондів, під час якої перевіряють і документально підтверджують їх наявність, стан і оцінку.

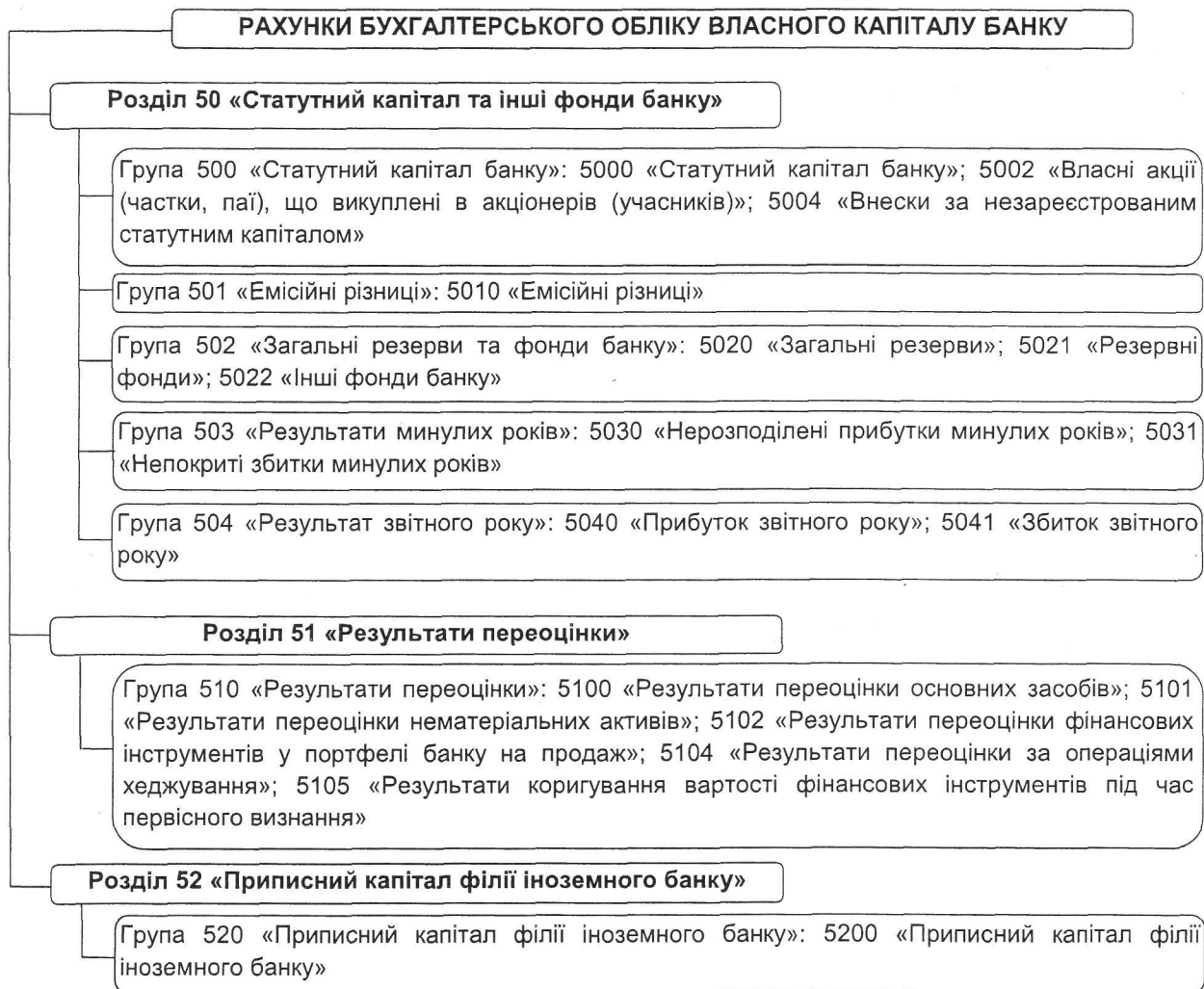

Рис. 2. Рахунки бухгалтерського обліку власного капіталу банку (складено авторами)

Таблиця 2

**Система синтетичних (балансових) рахунків для бухгалтерського обліку
власного капіталу банку та їх характеристика (складено за [5])**

Код рахунка	Найменування рахунка	Призначення і загальна характеристика рахунка
5000 (П)	«Статутний капітал банку»	Облік статутного капіталу банку. За кредитом рахунку проводяться суми збільшення статутного капіталу; за дебетом – суми зменшення статутного капіталу
5002 (П)	«Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)»	Облік вартості викуплених банком акцій (часток, паїв). Акції обліковуються за номінальною вартістю. Різниця між номінальною вартістю та вартістю викупу списується в межах кредитових залишків спочатку з рахунку емісійних різниць (5010), а потім – за рахунок коштів інших фондів банку (5022). За дебетом рахунку проводяться суми викуплених акцій (часток, паїв); за кредитом – суми проданих та анульованих акцій (часток, паїв)
5004 (П)	«Внески за незареєстрованим статутним капіталом»	Облік коштів, що отримані від засновників (акціонерів, учасників) банку за акціями або паями до реєстрації статутного капіталу. За кредитом рахунку проводяться суми, які банком отримав в оплату акцій або паїв до реєстрації статутного капіталу; за дебетом – суми зареєстрованого статутного капіталу або суми, що повертаються в разі відмови в погодженні статуту банку

Продовж. табл. 2

Код рахунка	Найменування рахунка	Призначення і загальна характеристика рахунка
5004 (П)	«Внески за незареєстрованим статутним капіталом»	Облік коштів, що отримані від засновників (акціонерів, учасників) банку за акціями або паями до реєстрації статутного капіталу. За кредитом рахунку проводяться суми, які банком отримав в оплату акцій або паїв до реєстрації статутного капіталу; за дебетом – суми зареєстрованого статутного капіталу або суми, що повертаються в разі відмови в погодженні статуту банку
5010 (П)	«Емісійні різниці»	Облік сум витрат на операцію; різниці між номінальною вартістю акції та ціною її розміщення. Під час подальшого викупу власних акцій різниця між номінальною вартістю та ціною викупу акцій списується з цього рахунку в межах залишку. За кредитом рахунку проводяться суми позитивної різниці в разі первинного та подальшого розміщення акцій; за дебетом – суми витрат на операцію; суми списання різниці між ціною викупу та номінальною вартістю акцій у межах залишку під час викупу власних акцій
5020 (П)	«Загальні резерви»	Облік загальних резервів, що створені за рішенням акціонерів (учасників) під різні ризики. За кредитом рахунку проводяться суми прибутку, що спрямовані на формування резервів; за дебетом – суми зменшення резервів
5021 (П)	«Резервні фонди»	Облік резервних фондів банку. За кредитом рахунку проводяться суми надходжень у резервні фонди; за дебетом – суми на покриття збитків та інших витрат, передбачених законодавством України
5022 (П)	«Інші фонди банку»	Облік інших фондів банку, що створені за рахунок прибутку. За кредитом рахунку проводяться суми надходжень в інші фонди банку; за дебетом – суми на покриття збитків звітного та/або минулих років; суми відрахувань до загальних і резервних фондів; суми списань емісійних різниць у разі недостатності коштів на рахунку 5010; суми сплати дивідендів за привілейованими акціями та інші суми відповідно до законодавства України
5030 (П)	«Нерозподілені прибутки минулих років»	Облік сум прибутків минулих років до їх розподілу. За кредитом рахунку відображаються суми прибутків минулих років; перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок вартості активів, що раніше були переоцінені, у разі їх вибуття, суми коригування внаслідок зміни облікової політики та виправлення суттєвих помилок; за дебетом – суми розподіленого прибутку згідно з рішенням загальних зборів акціонерів (учасників) відповідно до законодавства України, суми коригування внаслідок зміни облікової політики та виправлення суттєвих помилок
5031 (А)	«Непокриті збитки минулих років»	Облік сум збитків минулих років до їх покриття. За дебетом рахунку відображаються суми непокритих збитків минулих років, суми коригування внаслідок зміни облікової політики та виправлення суттєвих помилок; за кредитом – суми покриття збитків минулих років, суми коригування внаслідок зміни облікової політики та виправлення суттєвих помилок
5040 (П)	«Прибуток звітного року»	Облік прибутку звітного року. За кредитом рахунку проводяться суми в порядку закриття рахунків обліку доходів звітного року; за дебетом – суми в порядку закриття рахунків витрат звітного року; суми розподілу прибутку; суми нерозподіленого прибутку на рахунок 5030
5041 (А)	«Збиток звітного року»	Облік збитку звітного року. За дебетом рахунку проводяться суми в порядку закриття рахунків витрат звітного року; за кредитом – суми в порядку закриття рахунків обліку доходів звітного року; суми покриття збитку; суми збитків на рахунок 5031 до їх покриття
5100 (П)	«Результати переоцінки основних засобів»	Облік результатів переоцінки основних засобів. За кредитом рахунку проводяться суми дооцінки основних засобів і відновлення їх корисності; суми визнаних відстрочених податків за результатами уцінки основних засобів; за дебетом – суми уцінки основних засобів і втрат від зменшення їх корисності; суми перевищення попередніх дооцінок залишкової вартості об'єктів основних засобів і відновлення їх корисності над сумою попередніх уцінок залишкової вартості та втрат від зменшення їх корисності за кожним об'єктом, що раніше був переоцінений, у разі його вибуття; суми визнаних відстрочених податків за результатами дооцінки основних засобів

Отже, дотримуючись вимог чинних нормативних актів щодо розміру власного капіталу банку, а також зазначеної вище послідовності облікових процедур, бухгалтерський облік забезпечить своєчасне й повне відображення всіх операцій банку, пов'язаних із формуванням і змінами власного капіталу, та надання користувачам відповідної інформації у фінансовій звітності. Подальші дослідження авторів пов'язані з виявленням основних методичних аспектів бухгалтерського обліку власного капіталу банку та їх удосконаленням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. – Назва з екрана.
2. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. – Назва з екрана.
3. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України від 28.08.2001 № 368 (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>. – Назва з екрана.
4. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс]: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>. – Назва з екрана.
5. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України [Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 17.06.2004 р. № 280 (зі змінами). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0918-04>. – Назва з екрана.

Ю. А. Верига, кандидат экономических наук (ВУЗ Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»); **Н. В. Шульга**, кандидат экономических наук (Частный ВУЗ «Херсонский экономико-правовой институт»). **Организация бухгалтерского учета собственного капитала банка.**

Аннотация. Исследовано организационные основы бухгалтерского учета собственного капитала банка с учетом требований действующих нормативных актов по бухгалтерскому учету и банковской деятельности в Украине, доказано, что в основе организации бухгалтерского учета собственного капитала банка лежит перечень факторов. Определен тезаурус в отношении собственного капитала банка, система синтетических счетов бухгалтерского учета собственного капитала банка и последовательность учетных процедур.

Ключевые слова: организация, бухгалтерский учет, собственный капитал банка, факторы влияния, система счетов, учетные процедуры.

J. A. Veriga, Cand. Econ. Sci., Professor (Higher educational establishment of Ukoopspilka «Poltava University of Economy and Trade»); **N. V. Shulga**, Cand. Econ. Sci., Professor (Kherson Economics and Law Institute). **Accounting organization Equity Bank.**

Summary. Studied organizational basis of accounting the bank's equity to meet the requirements of existing regulations on accounting and banking activities in Ukraine, it is proved that the basis of the accounting organization of bank equity is a list of factors. Thesaurus defined in relation to the bank's equity, synthetic system of accounts for the bank's equity and consistency of accounting procedures.

Keywords: organization, accounting, equity bank, factors influencing the system of accounts, accounting procedures.